

Folco Lulli, mint a »Félelem bére« Luigi-ja

Folco Lullinak három különböző szerepéből való fényképét látjuk itt. Három szerep: három arc. S a három arc: három karakter.

A »Félelem bére« Luigi-ja csupa kicsattanó kedély, csupa harsogó latin dinamizmus, csupa megindító jóindulat. Ez a Luigi egyszerű ember, nem sokat konyít az elvont dolgokhoz, a világból annyit ért, amennyit őt magát közvetlenül érinti. Spontán, kendőzetlen érzelmkitörések jellemzik; tudattartalmaiból szinte semmit sem őriz meg magának, minden indulata tüstént a nyilvánosság elé kívánkozik, ami helyzetében különösen érthető, hiszen állandó életveszélyben forog.

A »Monte Cristo«-ban új Lulli lép elénk: halászember, Dantés megmentője. A délvidek temperamentuma belőle sem hiányzik, de a tengertől megtanulta a csöndet meg a szívós türelmet.

Helyzete is jobbára éberséget és konspirációs leleményt követel.

S íme, a harmadik filmszerep: Torres, a háborús bűnös fasiszta politikus. Éppen a felelősségrevonás elől szökik. Minden lépése veszedelem — akárcsak a Luigié. De ezt a veszedelmet a bűntudat is tetézi. Szökése közben gyilkolni is kénytelen, sőt lelkiismeretlenségével kífia vesztét is ő idézi elő. Még aztán másfajta veszedelem ez mégis: itt nem a nitroglicerin felrobbanásától, hanem az emberektől, a Torres-félék miatt szenvedett dolgozók dühétől kell a figurának tartania. Torres más osztályt, más kultúrteget képvisel, mint Lulli másik két szerepe; itt a színésznek egyszerre kell államférfinak és üldözött vadnak, fölényes úri ragadozónak és alázatos báránykának lennie. A »Menekülés Franciaországba« nézője alig győzte álmélkodás-

Színészek

sal, hogyan tud ez a művész minden filmszerepében teljesen, szinte már-már alkatilag is megújulni.

Egyedülálló-e vajon Folco Lullinak ez a képessége?

Itt van teszem a nagyszerű Paolo Stoppa, aki a »Róma 11 óra« kiábrándult hivataltnokának apró drámáját érzékeltette megrendítően, hogy aztán egy lakáj-szerepben pokoli »farce«-szal szórakoztassa a »Hét lányom volt« közönségét. S hány közbeeső állomás! A »Puccini«-ban, a »Monte Cristo«-ban, a »Három asszony«-ban, az »Elsőszámú közellenység«-ben mindig más-más arccá, más-más karakterré tudott válni, hogy aztán az »Emberek és őrmesterek«-ben őt figurát is eljuttassék.

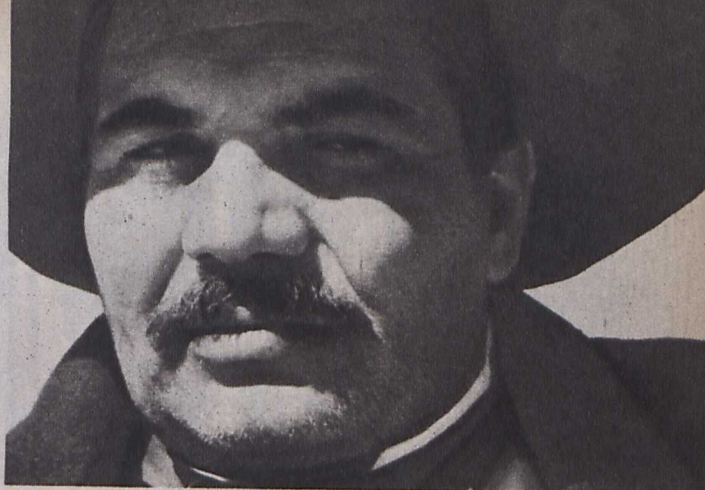
S a többiek! Gondoljunk csak Janningsra és Laughtonra, gondoljunk Jovet-ra és Cserkaszovra, vagy napjaink új nagy színésze, a rendkívül szuggesztív Bourvilra: csodálatos sokhúrúság jellemzi őket.

Azt hiszem, az igazi színészi nagyság egyik lényeges eleme ez a megújulni-tudás, ez az — elsősorban lelki értelemben vetit — sokarcúság. Persze, ha valamely alak szimbolikus, mint például a Chapliné, akkor szellemi merénylet volna tőle filmként belső-külső megújulást köve-

és ARCOK

telni. De a filmszínészi képességek kibontakoztatásának általában két-ségtívről az tesz jót, ha a művész előtt mennél több lehetőség nyílik olyan jellegű produkció-ra, amely túlnő addigi stílus- és ábrázolásbeli keretein.

Mármint miért beszélnek ennyit minderről? Mert érzésem szerint hazai filmművészetünknek etekintetben is sok a tanulnivalója. Még legjobb filmszínművészeink is túlon túl gyakran ismétlik önmagukat a felvevőgép előtt. (Igaz, ebben alkalmasint valamiféle rendezői praktikizmus is közrejátszhat: minek a kikísérletezéssel pénzt és sikert kockáztatni?) Így sereglenek aztán a különben elsőrangú Timár József reakciós ügyvéd-szerepei, Ajtay rezignált értelmiségijeit, Somogyi Erzsi proletáranyái, Mezei Mária ideges burzsoá hölgyei, stb. Pedig — higgyék el filmrendezőink —, érdemes új csapásokat vágni, új lehetőségeket adni a színészeknek! Példa rá a »jópofa kisember«-szerepekre

Folco Lulli mint Monte Cristo megmentője

már szinte »copyrightolt« Makláry lenyűgöző Bem apója. S személyében is jó példa a Rátkayra emlékeztetően megújult, sokarcú Rajz János.

Félreentés ne essék: természetesen minden színész önálló egyéniség. Mégpedig minél kiválóbb színész, annál markánsabb egyéniség. Nem is az egyéniség feladásáról van szó, (egyéniségét még a parodista sem adja fel teljesen!), hanem arról, hogy az egyéniségnek mennél több oldala érintkezessen a világgal. A művész önmagán szűri keresztül a valóságot, tehát minden általa formált és ily módon le-szűrt típusában is önálló

személyiség marad. Épp ezért valamely művész különdleges, figurális »személyiségéhez« szabni szerepeinek körét nem egyéb, mint a művész lebecsülése, ami alkotó erejének, kedvének csökkenéséhez, invenciója elszegényedéséhez vezet-het.

Uray Tivadar a sok si-ma társasági szerep után egyszer egy részeges ten-gerészt alakított a színpadon. Kirobbanó sikere volt. A közönség megle-pődött: hát ezt is tudja? Persze, hogy tudja. Min-den igazi színész többet tud alakítani, mint puszta önmagát, mert művé-szi egyénisége magába foglalja mindazt, ami személyes egyéniségében csupán lehetőség. Varáz-szolják filmrendezőink e szunnyadó lehetőségeket művészi valósággá, egész filmkultúránk gazdago-dására!

TIMÁR GYÖRGY

Folco Lulli mint Torres, a »Menekülés Franciaország-ba« c. filmben

